

TRIBUNA

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ

APARE SUPT ÎNGRIJIREA D-LOR:

D-r Constantin Bucșan, D-r Onisifor Ghibu și Gheorghe Popp

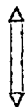
CUPRINSUL:

- O. Ghibu . . . † Mitropolitul Ioan Meșianu
 Const. Asimini . Doină, (poezie)
 Dr. A. Popovici . Sârbii despre Români din Serbia
 Vasile Stoicanea . Cântec trist, (poezie)
 Adrian G. Roșianu . Atunci!... (poezie)
 Laurian Gabor . . Prisonier la ruși
 Eug. Revent . . O propunere — Către redacția „Tribunei“

CRONICI:

Greva studenților din Iași.—Primejdia germană în cifre.—Marsilieza parafrazată în bulgărește.—Aniversarea Unirii Principatelor.—Ardealul înainte de războiu—și astăzi.—Nu la Viena, Domnule Carp, ci la Budapesta!—Cântecul Transilvaniei și Tango din Argentina.—Vremuri mari, suflete mici.—Nemții la Tulcea.—Generalul Crăiniceanu—parvenit transilvănean.—Austriacii introduc limba germană ca limbă oficială internă în Boemia.—Cărți primite la Redacție.—Poșta Redacției.

REDACȚIA:
 „LIBRĂRIA STĂNCIULESCU“
 Bulevardul Elisabeta No. 5
 BUCUREȘTI

ADMINISTRAȚIA:
 SOC. AN. „RAMURI“
 Strada Liceului No. 3
 CRAIOVA

PREȚUL 20 BANI

1916

„TRIBUNA“

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ SĂPTĂMĂNALĂ

† MITROPOLITUL IOAN MEȘIANU

Cu venerabilul patriarh dela Sibiu se coboară în mormânt una din cele mai marcante figuri ale vieții publice românești din Ungaria. Moartea mitropolitului Meșianu, în aceste vremuri cari ni-au secerat nu numai floarea Ardealului, ci și câțiva cărmaci probași ai vieții bisericești și școlare, ca I. M. Moldovanu, Dr. Vasile Hossu, Virgil Onițiu, Augustin Hamsea ș. a., poate fi socotită ca o adevărată pierdere națională.

Rând pe rând ni se duc și turma și păstorii... Puțini Români din Transilvania sunt atât de bine cunoscuți în Țară, ca răposatul mitropolit, care avea legături întinse cu multă lume de aici. Nimeni nu trecea prin Sibiu fără ca să se abată și pe la Curtea Mitropolitană, pentru a vedea pe bătrânul Nestor a cărui figură impunătoare rămânea neștersă în memoria tuturor. Aici în România nu se poate înțelege ce pierdere mare e moartea unui Mitropolit român din Transilvania, unde acesta nu e numai mai marele preoților și al bisericilor, ca aici, ci e conducătorul poporului în toate privințele. În mâna mitropolitului se concentrează nu numai viața bisericească, ci și cea culturală, economică și politică a întregului neam. Când se prăbușește un astfel de stâlp al vieții, e ușor de înțeles ce rămâne în urma prăbușirii...

Născut la 1828, în comuna Zernești, lângă Brașov, Meșianu a învățat aproape tot ce se putea învăța pe atunci: liceul, filosofia (sub care se înțelegeau ultimele două clase ale liceului) și teologia. După terminarea seminarului a fost mai întâi notar al comunei Bran, apoi preot în satul său natal și pe urmă protopop, tot acolo, până la 1874. De o inteligență naturală remarcabilă, ambițios în sensul bun al cuvântului, iubitor de muncă, Meșianu nu se putea să nu se afirme într-o vreme când clasa noastră cultă era încă atât de puțin numeroasă. Încă de pe când era protopop fama îi trecuse departe de «tractul» lui; se simțea că nu e un om de toate zilele. După moartea lui Șaguna, Meșianu, care devenise văduv între timp, ajunge vicar la Oradea mare, iar cu un an mai târziu episcop la Arad. Ca episcop a guvernat 25 de ani, până la moartea mitropolitului Miron. Ro-

manul, când, la 1899, trece ca mitropolit la Sibiu. Pretutindenea pe unde a trecut s'a remarcat ca un excelent gospodar și organizator. În dieceza Aradului a înființat peste o sută de școli primare nouă, a făcut un nou local pe seama seminarului, a înființat din mijloacele proprii, o tipografie și o librărie «diecezană», a pus bază la o mulțime de fonduri pentru trebuințele bisericii, ca: fond de pensii pentru preoți, fond de stipendii, fond pentru ajutorarea bisericilor sărace etc. etc., cari fonduri reprezintă astăzi suma de aproape șapte milioane de coroane. În arhidieceza Transilvaniei de asemenea a strâns fondurile necesare pentru clădirea mitropoliei, care s'a sfințit înainte de asta cu 10 ani, a ridicat un nou local pe seama seminarului, a pus baza mai multor fonduri nouă și le-a augmentat în mod simțitor pe cele vechi ș. a.

A muncit viața întreagă fără întrerupere, până în cele din urmă zile ale vieții lui. O deosebită sollicitudine a acordat însă mai ales chestiunii școlare. La Arad strânsese bani pentru un liceu românesc a cărui înființare însă n'a admis-o guvernul; tot acolo a voit să înființeze o școală normală de fete. Incepând cu anul 1879, a luptat consecvent, în Casa Magnaților din Pesta, contra tendințelor de maghiarizare a școalelor românești. Discursul lui din acel an în contra proiectului de lege al ministrului Trefort, prin care se introducea limba maghiară în școalele românești, a fost de o remarcabilă valoare, deși lipsit de urmările practice așteptate. La 1883, la 1892, la 1893 când Camerele din Pesta urmau să ducă mai departe opera de maghiarizare a școalelor, glasul lui a răsunat iarăși cu demnitate. Mai grea a fost lupta ce a trebuit să o ducă dela 1907 încoace în contra diaboliceii legi a lui Apponyi. În fața situației create de această lege mulți fruntași ai vieții noastre publice erau de părerea că nu mai are înțeles să susținem școlile românești, în cari se va învăța mai mult ungurește, și în cari nu vom mai putea dispune. Părerea această poate că ar fi prins, dacă nu se opunea cu toată puterea mitropolitul Meșianu, ale cărui cuvinte spuse cu acest prilej vor rămânea istorice: «ceea ce dăm de bună voie — a zis el — e pierdut pen'ru totdeauna, dar ce ni se ia cu forța, sau pe nedreptul, în vremuri mai bune putem recăștiga».

Lupta pentru școală va rămânea cea mai frumoasă și mai curată pagină din viața mitropolitului Meșianu. Pentru școală nici o jertfă nu i se părea prea mare și în ultimii opt ani mai ales, de când situația școlară s'a îngreuiat peste măsură, accentua cu orice prilej datoria de a lucra și de a jertfi pentru școală. El însuși lucra în această direcție cu un entuziasm tineresc și jertfia cât putea pentru școală. Mi-aduc aminte cum în niște împrejurări deosebit de grele pentru școală, vorbind de datoria de a face totul pentru a le salva, a pus mâna la crucea dela gât, zicând: Pentru școală totul, până și crucea această!

În viața politică a neamului, Meșianu a avut un rol destul de

important. Situația lui oficială era desigur mult prea grea și împrejurările foarte neprielnice, pentru ca să poată face acea politică națională pe care o puteau face oamenii independenți. De altfel el înclina, din convingere, mai mult spre o politică oportunistă, dar s'a ferit toată viața să facă în sensul acestor vederi politice ale sale, vre-un pas pozitiv, care l-ar fi adus în situația să calce în picioare însăși demnitatea națională și poate că și pe cea personală a sa. Deși oportunist, sau «moderat», el n'a sfidat niciodată în mod propriu zis politica națională a neamului, cum au făcut alte căpetenii bisericești, cari au adus atâta rușine asupra neamului.

În anii din urmă mitropolitul Meșianu fusese solicitat de contele Tisza să colaboreze la înăptuirea faimoasei păci româno-maghiare. Fără să refuze propunerea, M. care știa bine că o «pace» e cu neputință din cauza spiritului public unguresc, a promis în termeni vagi, un concurs binevoitor, pe care în realitate însă nu l-a mai dat. Iar când acelaș conte Tisza, în primele luni ale războiului european, a început să-i facă curte în vederea unei împăcări după războiu, el a răspuns politicos la propunerile contelui, dar și-a văzut mai departe de treabă abținându-se dela orice declarații cari l-ar fi obligat și l-ar fi desonorat pe el și cari ar fi putut produce în sufletul poporului sentimente contrare marilor aspirațiuni ale neamului românesc. În cursul războiului el era animat de aceleași speranțe ca și neamul românesc întreg și spera că Dumnezeu, care l-a învrednicit să ajungă frumoasa vârstă de 88 de ani, îl va ținea să vadă și ziua cea mare, în care el să iese întru împlinirea armatei române pe câmpia de la Șelimbăr..

Dar Dumnezeu n'a vrut să-i lungească firul vieții până în ziua aceea, în sosirea căreia noi continuăm totuși să mai credem, — ci l-a chemat la sine. Acolo sus, El îl va judeca pentru toate faptele lui bune și rele, pe cari le-a săvârșit într'o viață atât de lungă și atât de activă.

Nu într'un necrolog se va putea spune judecata cea mai dreaptă asupra faptelor unui om ca mitropolitul Meșianu. Asta este datorita istoriei nepărtinitoare.

Noi, cei de astăzi, nu putem decât să rugăm pe Stăpânul Cerurilor să-l odihnească cu dreptii, iar pe frații noștri de dincolo, rămași în aceste vremuri critice fără un sfătuitor încercat, să-i ocrotască cu mâna Sa cea tare, trimițându-le un mângăietor și un părinte bun.

O. Ghibu

DOINA

*In noaptea tainică se plânge
Din fluer doina dela munte —
Pădurile-i culeg fiorul
Și elocotesc spunându-și dorul —
Presimt un viitor de sânge
Ce-o să le fulgere pe frunte.*

*Că-s pângărite și scuipate...
Rușine pentru lași și slabi,
Să-și lase'n mâni haine frații,
Să tremure când râd spurcații —
Ei, vulturii din vremi cu moarte,
Scoboritori din Basarabi!*

*Un călător din vremi uitate
Opritu-s'a s'asculte cântul —
Departa sună și răsună
Ca apele după furtună,
Ca vijeliile 'necate
In mările ce-ascund mormântul.*

*Odinioară stă Viteazul
La cetățue buciunând;
Oștenii înegreau pământul
Venind să-i capete cuvântul —
Și steagul lor umbreă talazul
De oști ce fulgerau lupțând!*

*— Ajuns-am, doamne, zile grele...
Indure-se puterea ta!
Nădejdea noastră 'n lanțuri geme,
Mormintele numai blesteme
Ne-aruncă și ne-asmuț cu ele,
Și noi nu le putem scăpă!*

*Atunci privea semet Carpatul
C'avea hlamiță de eroi;
Azi, tremură cerșind o spadă,
Căci a ajuns la vulturi pradă —
E 'nlănțuit de Impăratul
Și e nitat parcă de noi! —*

*Tu, doină, ce ne plângi amarul,
Azi buciună dela hotar,
Să se trezească din morminte
Eroii cei cu steme sfinte,
Căci ei de vor dărma Calvarul,
Ne vor chemă la viață iar!*

Const. Asimini.

SĂRBI DESPRE ROMÂNII DIN SERBIA

Profesorul sârb *T. Georgevici*, cunoscut din cercetările sale etnologice asupra Țiganilor din peninsula balcanică și în special asupra celor din Serbia, a publicat, înainte de aceasta cu 10 ani, o carte și despre Români din Serbia, intitulată: *Kros naše rumune (Printre Români noștri)*, Belgrad 1906. Extragem aici câteva părți din această carte, care trebuie să intereseze pe orice Român.

Caracteristică este la începutul cărții mărturisirea făcută asupra modului cum patrioții și oamenii de știință sârbi sunt dispuși să tăgăduiască existența Românilor în Serbia. „Eu știu—zice *Georgevici*—că mulți dintre „patrioții“ noștri vor da din cap cu gravitate citind notițele mele și vor spune că sunt un trădător de patrie, fiindcă îndrăznesc să vorbesc despre Români din Serbia, cari după părerea lor trebuiesc tăgăduiți, ori cel puțin trecuți sub tăcere, căci orice accentuare a românismului în Serbia ar putea duce la o *chestiune românească* în Serbia, care după părerea multora ar fi un *pericol amenințător*.”

„Se poate să fie așa, dar și fără aceste rânduri ale mele știe lumea întreagă, că în Serbia există Români. Acest lucru se știe și în România, unde se poartă grija chiar pentru Țințarii din Macedonia, Epir, Albania, Asia Mică, Moravia, Silezia, peninsula Istria, Bosnia și Herzegovina etc., și cu atât mai mult încă pentru regiunile care se găsesc în imediata ei apropiere, precum Transilvania, Bucovina și Basarabia, cât și pentru Români din Serbia de care-i desparte numai Dunărea. Nu e vorba, asupra acestora din urmă ei n'au nici un studiu, dar în fiecare carte de școală în care se enumeră țările locuite de Români, nu sunt uitați niciodată și cei din Serbia.”

„Incercarea de a lua cunoștință despre Români din regatul Serbiei o fac numai în interesul științei. Cred că e mai bine ca aceste cercetări să fie întreprinse de cineva dintre noi decât de străini.

În regatul Serbiei Români trăiesc pe teritoriul dela muntele *Râtan* până la Dunăre și dela râul *Morava* până la *Timoc*, tocmai în patru județe din nord-estul Serbiei. Afară de două județe întregi, *Craina* și *Pojarevaț*, Români mai ocupă în județul *Timoc* plasele: *Zaieccarsca*, și *Bolievačica*; iar în județul *Morava* plasele: *Paracinsca*, *Despotovačica* și *Resaosca*. În alte județe nu se mai găsesc Români în mase compacte“.

„Cei mai mulți Români sunt grupați în spre Dunăre și Timoc; spre sud și spre vest numărul lor se micșorează din ce în ce. Ultimele sate românești la sud în județul Timoc sunt: în plasa *Zaiecarsca*: *Bor, Brestovaț, Pârlita, Nicolicevo, Gârlean, Șlivar, Bucie, Topla, Krivel, Lubnița, Gamzigrad, Metovnița, Oștreș și Slatina*; în plasa *Bolevacica*: *Valacone, Savinaț, Bucevița, Dobro-Pole, Zlot, Lucovo, Mali Izvor, Osnici, Bogovino, Podgoraț și Șarbanovaț*. La vest în județul Morava ultimele sate sunt: în plasa *Paracinsca*: *Bigrenița, Batinaț, Vlașca și Supsca*; în plasa *Despotovacica*: *Isacovo, Belaica, Iidile, Izzero și Resavița*; în plasa *Resavsca*: *Bobova, Vitejevo, Subotița, Iasenovo, Tropone și Gladna*. Mai departe tot spre vest ultimele sate românești în județul Pojarevaț sunt: în plasa *Moravsca*: *Boșneac, Cocetin, Blașchi Do, Vârbnița, Mirievo, Orlevo, Svinearevo, Ticevaț și Porodin*; în plasa *Pojarevacica*: *Brejane, Telca, Poleana, Șlivovaț, Velico Selo, Târneane și Zabrega*“.

După cum ne spune Georgevici, în vremurile mai vechi se găseau mai multe sate românești chiar și peste râul Morava, însă încetul cu încetul ele au fost cu desăvârșire serbizate; astăzi ele nu mai există.

Statistica sârbească, după cum remarcă și autorul, nu inspiră încredere, căci după ea la 1846 Românii numărau 97.215 de suflete; la 1850, 104.343; la 1859, 122.595; la 1866, 127.326; la 1890, 137.731; la 1895, 159.510; iar la 1900, 117.957. Adică după statistica oficială sârbească în 50 de ani populația românească a descrescut cu peste 5000 de locuitori, pe când statisticele comunale arată că numărul locuitorilor dela sate a crescut foarte mult.

„Toți Românii în Serbia vorbesc limba românească.“ Deosebirea există numai la ungureni în pronunțarea consoanțelor c, d, l, n și t. De pildă rece-reșe, unde-unge, limba-limbla (l moale), mine-mine (n moale), dute-dute (t moale).

Românii din Serbia sunt toți de religie ortodoxă. Ei constau din două grupuri: țărani și ungureni. Țăranii sunt stabiliți în județul Craina. Ungurenii sunt veniți din Transilvania. Printre ungureni se numără și *bufanii*, români veniți din Banat, cari se ocupă cu mine (ocnari, cărbunari).

Țăranii și ungurenii se deosebesc prin grai, prin port și prin obiceiuri. Țăranii se consideră ca Români mai adevărați, mai veritabili,—ceea ce nu le tăgăduesc nici ungurenii.

Cu privire la timpul în care s'au așezat aci Români, *V. Carici*, care a studiat toponimia localităților, ajunge la concluziunea, că e greu de stabilit dacă printre Români de azi se mai găsesc urmași de-ai acolora pe care Sârbii i-au găsit aci, când s'au așezat ei în aceste părți. Este însă posibil că, după trecerea lui *Despot Vuc* cu 50.000 de sârbi în Banat la 1481, teritoriul dintre Timoc, Morava și Dunărea să fi fost ocupat de Români atrași aci de fertilitatea pământului. În acest timp au imigrat în Serbia Români din țară și din Transilvania. Dar afară de asta au mai fost imigrări și la începutul secolului al XVIII și chiar și al XIX.

Dela *Bolevaț* spre N. V. încep sate românești. Români se cunosc la prima vedere după port. *Valacone* e un sat mare. La 1900 număra 375 case cu 2100 locuitori. Afară de dascăl, popă și câțiva țigani, toți locuitorii sunt Români.

După povestirea țăranilor, strămoșii lor au venit din satul *Paralovo*, situat în valea Timocului. Când au năvălit Turcii asupra Timocului, locuitorii acestui sat au fugit și parte din ei au format comuna *Podgoraț*, iar restul s'a stabilit pe valea unui râu pe marginea căruia se găseau mulți anini (*alnus glutinoza*). Astfel din valea cu anin s'a născut numele satului *Valacone*.

Valacone ca și toate satele românești din Serbia au în fiecare an „praznic“ (serbarea unui sfânt ca patron al casei). Și Români din Banat au astfel de praznic.

Pe vremuri umblau prin sat în săptămâna rusaliilor „crăiți“ jucând și cântând. Înaintea lor se aduceau bolnavi pe cari ele îi sguđuiau, pentru ca să se însănătoșeze. Acest obicei s'a stâns de vr'o 30 de ani.

În ajunul (ajun-ajun) crăciunului se adună băieții de 10—12 ani cu bețe curățite de coaje, apoi pistriț colorate în forma de spirală, și colindă (*calendae*) prin case. La capătul bățului în proțap pun lână albă și neagră. Mergând pe stradă ei strigă mereu: chiu! chiu! Intrând în casă -ei cântă:

*Bună ziua la ajun,
Pentru ceas bun,
Călușei, mielușei,
Vișelei, purceleii,
Sănătate, bogătate,
Oi la strungă,
Bani la pungă.*

După aceasta ei sunt dăruți cu carne de porc și colindeți,— niște colăcei de cari se fac la fiecare casă câte 40.

În ajunul de Bobotează se adună câte-va fete și băeți, merg din casă în casă sunând din clopoțele și cântând diferite cântece d. p.

Chiraleisa (Kyrie eleisor)

Mădelesa

Site rare

Eși afară

Site dese

Tună 'n casă

Boi grâu

Și'ntă grâu

Oi lănoase

Vaci lăptoase.

După ce au terminat cântecul, fetele stau afară, iar flăcăii intră în casă, unde li se dă făină, carne, brânză, slănină. Terminând colinda se duc cu toții și mănâncă din cele adunate, apoi petrec toată noaptea până în zorii zilei, când se duc cu toții la biserică.

Îmbrăcămintea țăranilor în satul Valacone e astfel: *Toale voinicesti* (haine bărbătești) sunt: *opincile*, de piele netăbăcită; *obdielile* (obdeală, obieală), care învăluie picioarele sunt țesute din lână; *călfunii* cari sunt un fel de ciorapi albi cusuți din postav de lână; *șoarecii* (cioareci), sunt făcuți de postav alb și sunt lungi până la călcâi. *Cămașa* e făcută de pânză de bumbac gros; mânecile, gulerul și pieptul la cămașă sunt împodobite cu râuri. Unele cămăși sunt foarte încărcate cu râuri, însă în mod regulat și frumos. *Șiștoarele* (brăceri) sunt țesute de lână, deasupra lor se poartă de obicei o curea. *Zăbunul* este o haină de lână albă cu mâneci până la cot și lungă cam până la genunchi. *Aina* (haina) este un fel de palton, care se poartă deasupra zăbunului. Ismenele sunt făcute de pânză de bumbac și se poartă numai vara în loc de ciorici. Iarna se acoperă capul cu căciulă.

Fiecare țăran din Valacone poartă un *brîșag* (briceag) făcut de țigan și cu prășele de corn.

Tinerii mai răsăriți înfășură obdielile cu sfoară toarsă, de păr de capră neagră. Mulți din țărani au și câte o lulea românească mică.

Toalele muieresti (haine de femei) sunt: opincile, obdielile, călțunii ca și la bărbați; *șoarecii* muieresti sunt scurți până la genunchi. *Cămașa* este toată brodată până la brâu. *Cheba* este o haină lungă ca și cămașa, fără mâneci și de lână. Deasupra cămășii dela brâu în jos se poartă dinainte *pristelcă* și dinapoi *opreg*, două petece făcute din lână cu mare îngrijire și motive românești, adesea foarte frumos combinate. Aina, ca și la bărbați. Imbrăcămintea muierilor e lungă până peste genunchi.

Înainte se purtau pe cap pleteri învăluite în șapițe, însă acuma sunt interzise din motive igienice. *Propoada* este o bucată de pânză albă de forma unui ștergar cu care se împropodesc femeile.

Dr. Atanasie Popovici

În n-r 2—3 al revistei noastre am publicat sub titlul „*Dela Români din Serbia*” trei articole despre frații noștri de peste Dunăre, ajuși și ei astăzi sub jugul austriac. Cu acel prilej spuneam că o să continuăm cu publicarea de articole asupra acestor Români uitați de ceilalți frați ai lor. În numărul de astăzi începem publicarea unei serii de articole datorite d-lui *D-r Atanasie Popovici* (Atanasie Furnică), singurul intelectual român din Serbia.

Pentru a evita o eventuală răstălmăcire a acestor articole, ținem să accentuăm aci că scopul pe care îl urmărește D-l Dr. A. Popovici prin publicarea lor, nu e nici de cum acela de a crea o atmosferă defavorabilă Sârbilor, ci numai și numai acela de a releva o foarte importantă latură a chestiunii noastre naționale, pe care opinia publică românească n-o cunoaște aproape de loc. Cauza pentru care chestia Românilor din Serbia e aproape necunoscută, e că până acum din mijlocul acestora nu s'a ridicat nici un intelectual care să fi rămas și mai departe Român și care să fi agitat această chestiune.

Cum, din fericire, astăzi avem un asemenea element în persoana d-lui Popovici, e o datorie românească să-l ascultăm și să-l înțelegem. (*N. Red.*)

CÂNTEC TRIST

<i>Zile trec, zile se duc,</i>	<i>Codru-și bate frunza rar</i>
<i>Florile mi se usuc;</i>	<i>Tot a jale și amar,</i>
<i>Zile trec și zile vin,</i>	<i>Oltul plânge 'ndurerat</i>
<i>Tot cu lacrimi și suspin.</i>	<i>Căci voinicii l-au lăsat...</i>

*Numai într'un colț de zare
Licărind o stea răsare
Și o lume 'nlăcrimată
I se 'nchină ziua toată.*

Vasile Stolcanca

Din „*Gazeta Transilvaniei*”

ATUNCII!

*Din vremi trecute zvon pierdut de arme
Cum crește 'n noi, ne înfioară lutul
Și 'n fibre se revarsă 'n ritm de-alarme;
Iși simt strămoșii la răscruci trecutul!...*

*Și cum se zbate 'n suflete prezentul,
Se-aprinde jarul stins și piere spuza:
Pe steag pândeste Aquila momentul
Să-și facă cuibu 'n Sarmisegetuza!...*

*Din zări de sânge 'n șoapte 'nnăbușite
Ne cere scutul Cosinzeana, plânge...
Și-și scutur brațe 'n lanțuri ruginite
Și ne urnesc străbunii 'n glas de sânge!...*

*Mihai, strein în Turda lui, ne chiamă,
Strein, din Putna lui, Ștefan cel Mare, —
Cum ne mai trebuie-un sunet de aramă
Spre a ne 'nchea în vechile hotare?*

*Lăsați reclama seacă a 'nțelepciunii
Voi ce țineți în mâna voastră cheia
Și-o 'nvăluți în hlamida minciunii:
Cu inima se face epepea!...*

*Dar, când va crește 'n vuet surd de mare
Alarma 'n noi... și n-o veți înțelege,
Atunci, în cartea pieții noastre-amare
Cu sânge ne vom scrie noi, o lege!*

Adrian G. Roșianu

PRISONIER LA RUȘI

III

In Siberia

După o călătorie de trei săptămâni, iată-ne în sfârșit ajunși la locul destinat. Acesta era orașul Tomosc, așezat cam în mijlocul Siberiei, lângă râul Tom, la o depărtare de 82 verste spre miază noapte de linia căii ferate transsiberiene.

La gară ne aștepta adjutantul comandantului de garnizoană. Indată soldații au fost conduși într'o cazarmă, iar noi ofițerii, urcați în „troici“^{*)}, la comandament. Aici am fost întâmpinați de colonelul care era însărcinat cu îngrijirea prizonierilor, și care mi-a adresat câteva cuvinte foarte amabile, de bună venire. Domnilor,— a spus colonelul—D-voastră ați luptat împotriva Rusiei, împotriva armatei rusești. D-voastră ați omorât soldați de-ai noștri, ni-ați omorât frați de-ai noștri. Ni-ați fost dușmanii noștri.

„Nu vă facem reproșuri, nici imputări. V-ați luptat pentru țară și împărat; ați luptat pentru idealurile D-voastră întocmai precum noi luptăm pentru Țarul nostru, pentru patria noastră și pentru idealurile noastre.

„Ați fost făcuți prizonieri; sânteți dezarmați. V'am adus aici la o depărtare de câteva mii de verste de câmpul de luptă. Sânteți aici în teribila Siberie, al cărei nume vă îngrozea. Știu ce-ați învățat în cărți și ce-ați cetit în ziare despre țara noastră. Sânt convins, că fiecare din D-voastră se aștepta la alte stări, la alți oameni, la altă lume aici, în Siberia. V'ati înșelat. Dar cred că plăcut. Și aceasta ne măgulește și pe noi. Sper să vă mai înșelați în felul acesta, cu fiecare zi ce va trece. Veți avea, cred, multe surprinderi plăcute.

„Acum noi nu vă mai considerăm dușmani ai noștri, ba nici chiar prizonieri. Noi vă primim ca pe oaspeții noștri, și vă rugăm, și așteptăm chiar să vă simțiți ca acasă la D-voastră“.

„Vă punem deocamdată la dispoziție o casă corespunzătoare în oraș, iar după ce-or pleca ofițerii noștri pe câmpul de luptă, vă veți muta în locuințele lor“.

„Vă acord deplină libertate în hotarele orașului. Plimbați-vă, cercetați teatrul, ciroul, cinematografele, învățați-ne limba noastră frumoasă, intrați în societate, însăfârșit faceți tot posibilul ca să uitați necazurile războiului și să vă alinați dorul de țară și de cei lăsați acasă“.

„Asupra unui lucru vă atrag însă atenția. Sânteți fii ai Apusului, oameni culti și inteligenți. Păziți-vă de conflicte și de fapte, cari ne-ar sili să vă revocăm încrederea ce o acordăm din toată inima“.

„Păziți-vă de cecace v'ar putea primejdui sănătatea și viața,

^{*)} Troică, birje ruscască, trasă de trei cai.

ca, la sfârșit, când va da D-zeu să se termine războiul, să vă puteți întoarce sănătoși la părinții, copiii și nevestele D-voastră, cari sânt atât de îngrijorați de soarta D-voastră și cari cu atâta dor așteaptă reîntoarcerea D-voastră“.

„Bine ați venit la noi“.

Primirea aceasta atât de cordială ne-a surprins peste măsură. Va să zică eram poftiți drept prieteni, acolo unde, la început, ne temeam că or să ne putrezească oasele de mizerie!“.

Precum am aflat mai târziu, însuși Țarul Rusiei dăduse ordin ca prizonierii, de orice naționalitate ar fi ei, să fie tratați, în mod nu numai uman și creștinesc, dar chiar cât se poate de cordial.

După ce și-a terminat colonelul cuvintele de binevenire, ni s'a comunicat condițiile de traiu. Leafa lunară avea să fie pentru ofițeri, până la căpitan, 50 ruble (125 franci), iar începând dela maior în sus 75 ruble. Afară de aceasta ni se dădea: cameră, încălzit și luminat. De hrană aveamă să ne îngrijim înșine, cum vom crede mai bine: sau să mâncăm la vre un restaurant, sau să ne cumpărăm vase de bucătărie și să ne angajem un bucătar dintre soldații prizonieri. Apoi, ni s'a dat îndată leafa pe o lună, ca să ne putem târgui cele trebuincioase (că ni se isprăviseră banii) și pe urmă am fost conduși „acasă“. Casa, la care am fost conduși, era o casă cu etaj, văruiță și bine făcută, încât nici n'ai fi crezut că e de lemn, cum era de fapt făcută.

Noi eram cu totul 31 de ofițeri. Doi dintre aceștia, un maior și un cadet,—cari ambii mai aveau parale de acasă—și-au luat camere la un hotel foarte elegant și confortabil care ar putea sta alături de orice hotel din București.

Ceilalți 29, ne-am „aranjat“ în casa accesibilă; de mâncat mâncam însă și noi tot la hotel „Europa“, unde plătim lunar 20 de ruble, (50 franci), pentru întreaga întreținere! Unul dintre cele dintâi lucruri pe cari le-am făcut după ce ne-am așezat a fost că ne-am cumpărat câte un dicționar nemțesc-rusesc și un francezo-rusesc și viceversa. Mai târziu ne-am cumpărat și gramatici.

La început aveam să întâmpinăm, în ce privește limba, greutăți nespuse.

Înainte de a pleca în oraș, ca să ne târguim câte ceva, căutam în dicționar cuvintele de cari aveam nevoie și ni le scriam în notes. Când se întâmpla să nu găsim vre-un cuvânt în dicționar, ne duceam în prăvăliile ovrești, cari sunt foarte numeroase, și cumpăram dela ovreii, cu cari ne puteam înțelege nemțește. De foarte multe ori ne înțelegeam cu Rușii după obiceiul oamenilor primitivi, prin semne, căci altfel nu ne dădea mâna. Soldații noștri se înțelegeau la început, până ce au început să prindă câte ceva rusește,—numai prin semne.

Cu timpul începusem să înțelegem limba rusească și să ne ajutăm chiar binișor cu ea.

(Va urma)

Laurian Gabor

O PROPUNERE

— CĂTRE REDACȚIA „TRIBUNEI” —

Primum din partea colaboratorului nostru, d. Eugeniu Revent, o scrisoare mai lungă, din care reproducem aceste rânduri mai caracteristice și în strânsă legătură cu propunerea pe care d-sa bi-nevoiește a ne-o face:

Citind în No. din urmă al revistei D-voastră articolul «Dela României din Serbia» de Atanasie Furnică — „amic intelectual din Serbia, care ni-a promis că va colabora de aici încolo cât se poate de des la revista noastră”—mi-au venit în minte câteva reflexii pe cari vi le împărtășesc și D-voastră. Decând sunteți la noi ați început să cunoașteți mai îndeaproape starea unor lucruri pe care poate nici măcar nu ați bănuțit-o. *E multă putreziciune în viața noastră*—a celor din regat, pentru moment vreau să vorbesc de una care ne interesează pe toți—mai ales în împrejurările actuale—*presa*. Nu mă îndoesc de amarul, deșgustul și disprețul ce l-ați simțit când ați făcut cunoștință cu cea mai mare și mai grozavă molimă care roade ființa sufletească a neamului nostru din regat, o zăpăcește și o sdruncină, o macină pe fiecă zi cum macină cariul stejarul cel mai tare, stingând și cea din urmă scânteie de idealism—*gazetăria românească*. Toate gazetele noastre—*excepție două sau trei*—se găsesc pe mâinile străinilor—mercenari ai condeielui, indivizi lipsiți de orice principiu sacru. Alături de aceștia se găsește și pleava gazetărilor noștri: analfabeți și ignoranți, cari conduc opinia publică (!) Scamatorii cari îmbrobodese ochii mulțimei naive sub masca anonimă a lor, preținșii literați și ziarști cari scriu oricând și pentru oricine. Dacă în decadența vremurilor prin care trecem sunt câteva puncte luminoase, unul dintre acelea e și publicația pe care o tipăriți cu multe greutate, poate, și care găsindu-se pe un pământ pustiu și sec nu află decât un slab răsădit. Ce ironie a presei pentru capitala țării românești din 1915—1916! Un grup de intelectuali români ardeleni—oameni cu o cultură superioară, caractere oțelite și îndeajuns de cunoscute celor ce au urmărit viața românilor din Ardeal, să scoată în București o publicație ca «Tribuna», alături de atâtea foi imunde din care unele de ani de zile infectează văzduhul nepurificat al cuprinsului țării românești.

...Că revista D-voastră trebuie să apere în primul loc interesele ardeleni, evident că este indiscutabil, dar, poate, fără voia

D-voastră destinul a făcut ca vocea celui dintâi bard național care a strigat *unirea tuturor Românilor*, să găsiască răsunet în sufletele urmașilor lui ardeleni, când, pe lângă câteva condeie modeste ale unor intelectuali, din regat, ați făcut să se audă și plânsetul fraților dintre Timoc și Morava. «*Tribuna*» *Ardelenilor* fiind astfel să devie «*Tribuna Românismlui*». Gestul pe care l-ați făcut în momentele actuale mai ales, privitor la românii din Serbia, arată superioritatea morală a conducătorilor revistei, înaltele principii cu *adevărat naționale* de care vă conduceți.

Egoismul și sectarismul, când e sincer, uneori e admisibil; dar nici măcar aceasta nu găsim la vânduții și trădătorii neamului nostru. Când — fie și pentru o clipă — D-voastră opriți în loc năsăliile pe care duceți tot ce a avut mai frumos pământul părinților voștri și împărtășiți cu lacrimi și durerea fraților ce-și duc spre aceeași groapă copilul visurilor lor, ce limbă de fariseu ar mai fi în stare să crăcniască, ce altă dovadă de altruism național ne înai trebuie? Ași dori, deci, să văd în *Tribuna Ardelenilor*, *Tribuna Românismlui*, ca să fie înăbușite glasurile jigărite ale sectarilor vânduți ori nevânduți, ignoranți ori de rea credință.

Ași dori să văd o mare minune: toată floarea inteligenței noastre, de inimă și de talent, «din cele patru unghiuri», strânsă în jurul altarului cu focul sfânt pe care urmașii lui Gh. Lazăr, Andrei Mureșanu, Simion Barnuțiu și atâtor alți mucenici ai Ardealului, l'au adus în Bucureștii anului 1915!

Eugeniu Revent

Bacău, 21 Ianuarie 1913.

Mulțumim d-lui Revent pentru cuvintele de caldă simpatie și încredere cu care urmărește, și sprijinește în acelaș timp, activitatea revistei noastre.

Această simpatie nu ne împiedică însă de a adăoga, că nu împărtășim pe de a întregul părerile colaboratorului nostru asupra presei românești de astăzi. Desigur, că această presă suferă încă de multe rele și neajunsuri. Totuși, noi nu putem să o judecăm cu atâta asprime, cum o face d-sa, și nu putem uita, mai ales, serviciile reale și însemnate pe cari măcar o parte din această presă le-a adus și le aduce zilnic mișcării naționale din zilele noastre. De-aceea ne place a crede, că indignarea colaboratorului nostru se îndreaptă numai împotriva presei vândute și împotriva aceloră dintre gazetari cari, din interes personal ori dintr'o vino-

vată inconștientă s-au pus în serviciul dușmanilor cauzei noastre.

În ce privește propunerea d-lui Revent de a deschide coloanele revistei «Tribuna» pentru problemele politice ale Românilor de pretutindeni, pare aproape de prisos să mai accentuam, că o primim din toată inima. «Tribuna» n-a înțeles niciodată să se pună în serviciul intereselor particulare ale unei singure provincii românești. Dacă am căutat, dela început, să ne facem ecoul durerilor și aspirațiunilor poporului românesc din Ardeal, am crezut, că prin aceasta nu servim numai cauza Ardealului, ci ne împlinim, în acelaș timp, și o imperioasă datorie față de cauza generală a Românismlui. De-aceea, alături de cestiunea Ardealului, am căutat să tratăm, cu un egal interes și cu aceeași simpatie, și alte probleme cari se desfac azi de pe întinsul tuturor celorlalte țări românești: Răsfoind colecția revistei «Tribuna», celitorul va afla aici numeroase articole și însemnări despre Românii din Bucovina, din Basarabia, din Serbia, pornind toate din acelaș sentiment de iubire pentru frați. Firește, modestele noastre puteri nu ne-au îngăduit să îndeplinim tot ce ar fi trebuit în această privință. Dar, convinși, că un adevărat ziar românesc trebuie să se preocupe de soarta tuturor românilor, ne-am bucurat oridecâte ori ni s-a adăugat o forță nouă, de ori unde ar fi venit ea, și coloanele noastre vor fi larg deschise și de-aici încolo oricui va veni să vorbească, cu competență și desinteresare despre manifestările politice, sociale și culturale ale oricărui ținut românesc.

Cu o singură rezervă.

Noi am desfășurat aici un steag. Cu acest steag vom cădea ori vom învinge, dar dela el nu ne vom abate pentru nimic în lume. Și dacă prin coloanele revistei «Tribuna» vom vorbi și despre frații din Basarabia și din Serbia, prin asta nu înțelegem să spunem și nu vom îngădui să se spună, că acest steag trebuie dus acum peste Prut ori peste Dunăre. Ceasul Basarabiei n'a sunat încă.—cu toată truda câtorva politiciani inconștienți ori vânduți străinilor. Noi avem credința, că astăzi o singură problemă și datorie mare se impune României, în interesul neamului românesc întreg, și această problemă este: Desrobirea Ardealului și a Bucovinei. Acesta este idealul nostru, și pentru realizarea lui vom lupta, fără șovăire, până la capăt.

„Tribuna“

CRONICA

Politice și Culturale.

Greva studenților din Iași.—La universitatea din Iași s'a proclamat greva generală a studenților. Cauzele sunt cunoscute. D. Virgil Arion ar fi vrut să fie o conferință publică în aula Universității, încercând o reabilitare și o anumită justificare a politicii sale. Studenții au crezut, că un astfel de om nu mai poate fi vrednic să vorbească în public și, prin cântece patriotice, au împiedecat dezvoltarea conferinței. Procedul studenților a indignat pe rectorul Universității, care e d. Stere. D-sa — conștient de puterile de cari dispune și convins de dreptatea cauzei trădătorului V. Arion—s'a năpustit asupra studenților „rebeli“ și a pedepsit cu o pedeapsă foarte aspră pe 26 dintre ei. Ceilalți studenți, solidarizându-se cu colegii lor pedepsiți, senatul universitar, la îndemnul d-lui Stere, a decis să retragă autorizația de funcționare atât centrului studențesc cât și societății studenților în medicină. În urma acestei decizii, studenții răspund acum cu greva generală.

Pe scurt, acestea sunt faptele și ele aruncă o lumină foarte tristă asupra senatului universitar din Iași și asupra sentimentelor românești și democratice ale d-lui Stere.

Credința noastră este, că studenții erau datori să procedeze, așa cum au procedat. Un om, ca d. Virgil Arion, care din meschine interese personale a ajuns să facă jocul străinilor și dușmanilor noștri, nu mai poate avea dreptul să propovăduiască adevărul și frumosul. Orice pășire publică a unui astfel de om este o sfidare a sentimentului național și o pălmuire a moralității publice. Și în primul rând, profesorii universitari ar fi datori să apere aceste tezaururi naționale. Dacă studenții n'ar fi îndrăznit, ei, profesorii, educatorii acelor studenți și făuritorii conștiinței naționale, erau datori să îndemne tineretul ca să zădărnicească conferința d-lui Arion. În schimb ei au pedepsit pe studenți...

Dar și mai trist ne pare rolul d-lui Stere. După cât știm, d-sa a fost eliminat din universitățile din Rusia pentru idei anarhice. Venit în țară, s'a prefăcut aici într'un apostol al socialismului, apoi al poporanismului și al democrației. S'ar fi crezut, că un astfel de om trebuie să urască orice autoritarism și trebuie să fie plin de iubire, de înțelegere și de respect pentru drepturile și sentimentele mulțimii și pentru entuziasmul tineretului. Și acum, acest anarhist, nihilist, socialist și democrat de odinioară, întrece pe toți profesorii săi din Rusia, cu măsurile sale drastice, neînduplecate, autoritare împotriva unor tineri, cari n'au altă vină, decât aceea că au cântat cântece patriotice și au fluierat pe un trădător. Ne mirăm, că d-l Stere n'a luat măsuri ca să desființeze și universitatea pentru atâta lucru, ca să distrugă răul din rădăcină...

Noi ne permitem să le exprimăm studenților dela Iași toată simpatia noastră, și le urăm să-și păstreze aceeași ținută românească, fiindcă nu se poate să nu triumfe cauza lor dreaptă, oricât de Țar ar fi fanaticul dușman al Țarismului...

Primejdia germană în cifre.—In n-r 5 pe 1916 din cunoscuta revistă „Die Woche“ citim un articol despre «Școala germană în străinătate» de O. H. Michel-Herne. Extragem din el următoarele cifre: După ultima evaluare făcută în preajma războiului numărul germanilor cari trăiesc în străinătate se urcă la vre-o 22 de milioane, mai mult decât toată populația Spaniei. Cei mai mulți din ei se află în Statele-Unite din America. Dar afară de aceasta un foarte mare număr de germani trăiește în celelalte țări și continente.

Nu este astăzi nici o țară ori cât de mică în care să nu trăiască un număr oarecare de germani, având societățile, organizațiile și școlile lor. Autorul articolului arată vechimea unora din aceste școli. După arătarea lui, în București prima școală germană de băieți s'ar fi înființat încă din anul 1750(?). După evaluările ce s'au făcut, numărul școlilor germane s'ar fi urcat în 1904 la 1000 cu vre-o 40.000 de elevi.

După altă evaluare, făcută de Hans Amrhein aceste cifre erau în 1905 de 1008 școli cu 52,800 de elevi între cari 80% germani și cu 2219 învățători. Lenz calculează pentru anul 1907 total 1242 de școli cu 64,000 de elevi. Autorul articolului adaugă că azi numărul elevilor trebuie să fie aproape de 100.000.

Dacă la aceste cifre mai adăogăm și școlile germane din America, ele se urcă aproape la vre-o 3000 de școli cu 7000 de învățători și cu vre-o 300,000 de elevi. Cele mai multe din aceste școli erau susținute de comunitățile respective. Subvenția acordată din bugetul imperiului era la 1895 de 100,000 de mărci și la 1914 de 1.500.000 de mărci.

Toate aceste cifre arată enorma putere pe care germanismul o desfășură în străinătate și primejdia pe care ea o înfățișează mai ales pentru statele mici și slabe economicește.

Marsilieza parafrazată în bulgărește. — Poetul național bulgar Ivan Vasoff e cunoscut și la noi în urma cavalerescului său vers prin care ne trimetea, în 1913, saliva sa ca expresie a urii și disprejului și ca dovadă a bunului său gust, autentic bulgăresc. Acum el a compus un pamflet în versuri, un fel de Antimarsilieza adresată francezilor cari apără Salonicul. Cele patru strofe au ca refren primele cuvinte ale Marsiliezei în originalul franțuzesc. Reproducem ultima strofă, după traducerea germană, publicată în „Berliner Tageblatt“:

„Ce vă pasă că Franța bătută de puternicul ei vrășmaș se prăbușește însângerată? La rușinea veche adăogați rușine nouă! Vreți să încercați să duceți pretutindeni cu flamurile voastre pătate rușinea cu voi? Aillons enfants de la patrie!“

„Cântecul de ură împotriva Franței“, cum îl numește chiar «Berliner Tageblatt» este o caracteristică manifestare a sufletului bulgăresc a cărui frumusețe o desvălește cu atâta sinceritate

Aniversarea Unirii Principatelor s'a serbat în toată țara în mod solemn. Noi refugiații am serbat-o dimineața la biserica sfântului Spiridon, unde d-l Dr. C. Istrati a rostit în numele Ligii culturale un discurs frumos,

iar seara la „Masa refugiaților“, unde societatea „Carpații“ a dat un banchet pe seama pribegilor.

La acest banchet au luat parte, pe lângă un număr considerabil de refugiați, și d-l Delavrancea, care a rostit două discursuri măiestre. Au mai vorbit d-nii I. Tețu, președintele societății „Carpații“, V. Osvadă, Oct. Tăslăuanu, păr. A. Imbroane, S. Mândrescu și păr. Dumitrescu dela biserica Icoanei. Alte două discursuri le trecem sub tăcere, căci nu voim să insistăm și asupra părții ridicole a acestui banchet, pe care membrii soc. „Carpații“ ni l-au oferit din dragă inimă și pentru care li se cuvin sincere mulțumiri.

Ardealul înainte de războiu — și astăzi. — Tristă-i era viața și înainte, dar incomparabil mai tristă e astăzi. Jalea lui a descris-o într'un mod atât de măiestru. O. Goga, „cântărețul păimirii noastre“, în poeziile sale „La noi“ și „Oltul“. Durerea lui de azi o găsim într'o parodie publicată în „Gazeta Transilvaniei“. Dăm aici față în față aceste două documente, ambele atât de triste.

„LA NOI“

de O. Goga (1901)

*La noi sunt cântece și flori
Și lacrimi multe, multe.*

*La noi nevestele plângând
Sporesc pe fus fuiorul,
Și mbrățișându-și jalea, plâng
Și tata și feciorul.*

*Sub ceriul nostru 'nduioșat
E mai domoală hora,
Căci cântecele noastre plâng
In ochii tuturoră.*

*Și fluturii sunt mai sfioși
Sburând spre zări albastre,
Căci roua de pe trandafiri
Sunt lacrimile noastre.*

„LA NOI“

de O. Goga (1916)

*La noi nu-s cântece, nici flori,
Ci lacrimi multe, multe.*

*La noi nevestele plângând
Sporesc pe fus fuiorul,
Că li s'au dus la oaste-acum
Și tata și feciorul.*

*Sub ceriul nostru induioșat
Nu se mai joacă hora,
Și cântecele noastre plâng
In ochii tuturoră.*

*O vino iar din când în când
La casa noastră 'n vale,
Și-ascultă șoapte de răniți
Și gemete de mame.*

Nu Ia Viena, Domnule Carp, ci Ia Budapesta!—Ziarul «Drape-lul» din Lugoj, redactat de d. Dr. Valeriu Branisce, scriind despre călătoria d-lui P. P. Carp la Viena, consideră ca o „mare greșală“ a acestuia că „s'a dus până la Viena, în loc să se oprească la Budapesta! Căci nu la Viena se hotărăște soarta Românilor din Ungaria, ci la Budapesta. Interviewurile date de d-l Carp în capitala Austriei nu numai că nu ajută nimic chestiei românești, dar îi strică chiar.

Parcă de așa ceva îi arde d-lui Carp! D-sa nu se prăpădește de dragul nimănuia, D-sa ține numai să se știe din nou cât de inteligent e d-sa și cât de superioare puncte de vedere politice are. Atât.

Cântecul Transilvaniei și Tango din Argentina.—Într'un număr din anul trecut al revistei noastre (No. 23) semnalăm ca un fenomen cultural foarte caracteristic apariția unui considerabil număr de colecții de cântece patriotice amestecate cu cântece de șantanuri, și zicem că și acest fenomen explică într'o măsură oarecare lipsa unei adevărate educații patriotice a generației de astăzi.

De astă dată ținem să relevăm ca un document istoric o altă broșură intitulată „Cântece noi”. — „Dor și Amor” (fără an și fără tipografie, 32 pg. pe hârtie cum nu se poate mai proastă, — 10 bani). Cărticica are ca subtitluri. „Cântecul lui Vlaicu, Cântecul voluntarului, Cântecul Transilvaniei”. Iată cuprinsul acestei cărticele ovreești, pe al cărei tipograf ar trebui să-l urmărească autoritățile în drept: Cântecul lui Vlaicu din gura poporului, comunicat de Ioniță Duncan; Voluntarul, pe aria „Sous le pont de Paris”; Plecat de mie de-acasă; Marineta; Surugiul, poezie de M. Costache, muzica aranjată de F. Schipor; Marșul grănicerilor; După Argeșel; Hora Siliștra și Cadrilater; Chanteclerii noștrii; Adam Vals; Marșul regimentului Răsboeni No. 15; *Peste Carpați, muzica Vive la France (!) Versuri de Willyam*, Colea'n grădiniță, notele pentru canto și piano de vânzare la Moritz Lauter, Str. Apoiodor, 6 București; Tango din Argentina; Tango, Tango; Timbru de ajutor; Păpușică păpușea; Copilă frumușică; Războiul european și Tricolorul român; Bagă Doamnă luna'n nor; Bobocel și inele; *Cântecul Transilvaniei, de Al. Negrini, Muzica*; „Hulo Toboc”! Cântecul reformaților; Paștele Țiganilor, sau când au avut țigani (!) popa, comunicată de D. Ioniță Duncan! Vino să-ți vorbească; Mândruliță dela munte; Auzi valea; Vrem mobilizare; Lista de bucate; Dacă n'ar fi tinerețea; Mai las'o Popescule și Bobocel dela fereastră.

Ingrozitor! În vremuri ca acestea subiectele sfinte ale vieții noastre se prezintă alături de cele mai stupide cinisme ovreești și cântecul Transilvaniei se cântă pe aria sălbatecă Hulo Toboc, iar „peste Carpați” se cântă pe aria „Vive la France”.

O mai mare inconștiență decât aceasta se poate?

Vremuri mari—suflete mici.—Sub acest titlu cetim în ziarul *Naționalul* dela 23 Ian.:

„Sub scările României, pare că nu mai e loc și vreme de cât pentru în-deletniciri materiale și pentru cele mai meschine combinații politice.

În cel mai mare ceas al istoriei noastre, ne-am arătat mai mici și mai egoiști de cum ar fi crezut chiar dușmanii noștri.

Am privit cu nepăsare la exterminarea neamului românesc de peste Carpați. Ba ce zic? La jalca celor din Ardeal, noi am răspuns cu bătaie de flori, cu jocuri și procesiuni, în care indecența se îmbina cu obscenitatea întocmai ca în unele petreceri din viața Romei neroncane, descrise de marele scriitor polonez Sienkiewicz.

Am lăsat să treacă atâtea momente prielnice pentru ocuparea Ardealului!

Că au fost aceste momente, o spun strategii, o spun oamenii politici și o recunoaște bunul simț al poporului, — acel bun simț care nu admite exagerările și absurditățile.

Ce ne va aduce ziua de mâine? Nimeni nu știe.

Dar un lucru se poate prevedea cu siguranță: că de nu vom lua Ardealul România nu va mai putea trăi o viață independentă. Ea va fi câștigat, pentru șovăelile ei, trista perspectivă de a deveni vasala altora. Și din toate părțile i se va striga: — în ceasul când ai trebuit să faci jertfe pentru mântuirea și mărirea ta, ai fost prea mică de suflet, prea materialistă, și prea te-ai încurcat în combinațiile unei diplomații meschine.”

Nemții la Tulcea.—„Ecoul Dobrogei” redactat de ovreicul I. Hussar începe să publice și ilustrațiuni din războiu, N-rul 43, apărut zilele trecute, aduce o întreagă pagină cu scene de vitejie nemțească. Clișee bune, hârtie destul de bună! Au Nemții parale de cheltuit... de gcaba.

Generalul Crăiniceanu—parvenit transilvănean.—Aşa-l porecleşte pe d-l General Crăiniceanu o gazetă care apare în Tulcea sub numele de „*Ecoul Dobrogei*“ (21 Ianuarie a. c.).

După cum se ştie, d-lui general nu i se poate aduce insulta că e transilvănean, d-sa fiind originar de aici din România. Relevăm însă ca un document istoric preţios împrejurarea, că unii oameni de aici nu pot înţelege ca cineva să facă propagandă pentru Transilvania, fără ca să fie transilvănean.

Austriacii introduc limba germană ca limbă oficială internă în Boemia.—Îmbătaţi de succesele lor pe câmpurile de războiu, Austriacii au şi început să ia măsuri pentru naţionalizarea (!) întregului teritoriu al monarhiei. Tot ce-i în Austria trebuie să devină german, şi tot ce-i în Ungaria trebuie să devină unguresc! Am văzut din numerele anterioare ale revistei măsurile de colonizare pe cari se pregătesc să le ia Ungurii pentru maghiarizarea întregii Ungarii. Iată acum o măsură, analogă în intenţiile ei, de a innăbuşi viaţa naţională a Boemiei.

Rândurile de jos le dăm după „Gazeta Transilvaniei“ din Braşov.

Semioficiosul ministrului de externe din Viena „Fremdenblatt“ comunică: Conte Crudenhove, locotenentul imperial al Bohemiei, a dat o ordinaţiune tuturor oficiilor din Bohemia în care dispune că: limba oficială a oficiilor politice şi poliţieneşti ale ţării în serviciul intern şi în comunicaţia cu alte oficii şi organe de ale statului, este cea germană. Această ordinaţiune se dă, după comunicat, nu ca o desconsiderare a unei alte limbi, ci în interesul statului.

Dispoziţia aceasta pune capăt deocamdată unei lungi şi acerbe lupte politice în Bohemia — Poporul ceh a cerut întotdeauna respectarea limbii cehe în toate oficiile. În Austria se face deosebire între limba oficială internă şi externă.

Limba oficială internă se întrebuinţează în comunicarea organelor şi oficiilor întreolaltă, limba oficială externă în comunicarea cu partidele.

În Bohemia se întrebuinţa în comunicaţie cu partidele limba cehă, sau germană, după ţinut. În ţinuturile germane cea germană, în cele cehe cea cehă, în ţinuturile mixte limba partidelor.—Cu o restricţiune oarecare le a succes cehilor să introducă limba cehă şi ca limbă oficială internă.

Ordinaţiunea ministrului Boden, împotriva căruia se ridicase opoziţia germană, mersese cu concesii de limbă şi mai departe.

Ordinaţiunea cea nouă scoate limba cehă din comunicaţia internă a organelor oficiale“.

CĂRŢI PRIMITE LA REDACŢIE

N. Iorga: Histoire des Roumains de Transylvanie et de Hongrie, vol. I. Bucarest, 1914, 412 pg., 3.50 lei.

N. Iorga: Războiul actual şi urmările lui pentru viaţa morală a omenirii. Conferinţă ținută la Galaţi în ziua de 21 Dec. 1915. Vălenii de munte, 1916, 40 pg. 50 b.

St. Niculescu şi Gh. Săvescu: Ne chiamă patria! Piesă patriotică în 4 acte. Huşi, 1915, 58 pg. Preţul neindicat.

POŞTA REDACŢIEI

D-lui Ghespan, Iaşi.—Nu merge. Încercaţi în proză

D-lui I. B., Craiova.—În interesul D-Voastre, nu o publicăm. Sânt unele versuri frumoase, şi este în ele şi poezie... totuşi, mai lipseşte ceva. Trebuie să muncim mai mult, cu migăleală şi cu răbdare, până când veţi reuşi să vă eliberaţi de tot ce este obişnuit şi fără cuprins, şi în vocabularul D-V. nu vor rămâne decât acele cuvinte simple şi calde, cari strâng în două-trei rânduri o întreagă lume de simţire. Atât, pentru formă. În ce priveşte fondul, nu uitaţi, că poezia adevărată n'are început. Ea ră sare din sufletul plin, pe nesimţite, deodată, aşa cum se desface un boboc de trandafir la cea dintâi atingere a soarelui de primăvară.. Când veţi crede, că aţi spus ceva, ce *trebuia* să spunăţi, mai trimiteţi-ne.

D-lui I. G., Bucureşti.—Că unii dintre refugiaţi nu se poartă cum trebuie, ce suntem noi de vină? Oameni slabi sânt şi dincolo, ca şi aici. S-au refugiat, deci, şi buni şi răi. Cine ar putea să răspundă pentru toţi? — Mulţămim pentru încurajare.

LIBRĂRIA PAOEL SURU

85 — Calea Victoriei — 85
(vis-a-vis de Biserica Albă)

Are două secții:

I) **Librăria propriu zisă**, cuprinzând tot felul de cărți române și streine și în special de cuprins religios; tot felul de rechizite școlare. Librăria se însărcinează a procura orice carte română sau străină i s'ar cere. Autorii de cărți religioase sunt rugați să trimită librării operele lor spre a fi vândute.

II) **Secția cultului** conținând: vesminte bisericesti, eandele, potire, discuri, cădelnițe, icoane de tot felul simple și îmbrăcate și tot felul de obiecte bisericesti făcute din stofele și metalele cele mai fine. Prețurile mai avantajoase ca oriunde.

CCU Cluj Central University Library Cluj

A apărut:

ATACUL

însemnările din războiu
ale unui soldat român din
armata Austro-Ungară

de **Cassian R. Munteanu**

Prețul lei 1.50. — A se cere la toate librăriile din țară.

Abonați, cetiți și răspândiți

„LIBERTATEA“ (DIN ARDEAL)

Cea mai bună gazetă pentru popor

Redactată de Părintele **I. MOȚA** (din Orăștie).

— Redacția și Administrația: București, Str. Fântânei 100. —

Abonamentul foii „Libertatea“, cu adnosul ei literar. Foia interesantă la un loc,
este: lei 6 pe an, lei 3 pe 1/2 an.

Toate cererile de abonament, schimbările de adrese, reclamații asupra numerilor neprimite, plata abonamentelor se vor face la Administrația revistei: Craiova, Tipografia „Ramuri”, Str. Liceului No. 5. Library Cluj

ABONAMENTUL :

1 an — 10 lei

|

6 luni — 5 lei